

INGEZONDEN.

OVER SCROFULARIA-VERGIFTEN.

Vele jaren geleden heb ik een mededeeling gedaan over de giftige bestanddeelen van de scrofularia nodosa L. Zij kwamen in werking overeen met de digitalis-glucosiden; maar werkten veel zwakker. Wel trad soms hartstilstand in systole op; ook echter vond ik, dat nu en dan het hart in diastole bleef stilstaan. Waarschijnlijk had ik toen dus met een mengsel van actieve stoffen te doen. Ook de chemische reactie met broomdampen trad niet steeds op. De aanleiding tot dit onderzoek was het vinden van poeder der bladeren van scrofularia nodosa L. in de groene poeders door een „piskijker” even over de grens, aan zijn overtalrijke patiënten toegediend. Soms, maar niet altijd, kwam gum guttae ook in die poeders voor. De scrofularia-bladen herkende ik microscopisch aan de haren en toxicologisch aan de werking van het gezuiverde extract bij gevensterde kikkers. Dezer dagen kwam ik in bezit van een verzameling Scrofularia Balbisii en de Scrofularia Ehrharti Stev. Beide planten gaven dezelfde verschijnselen ongeveer als de Scrof. nodosa L. Als lichte hartvergiften oefenen zij een zeer gunstige werking uit op de diurese. En de guttegom deed de rest, zoodat de „piskijker” (tusschen haakjes een goed menschenkenner) soms zeer veel succes bij zijn dankbare patiënten heeft. Een oud kruidenboek heeft hem zeker den weg gewezen en soms in staat gesteld een goeden greep te doen. Jammer, dat de poeders, fraai groen gekleurd en eenige grammen zwaar, zoo weinig variatie toonden. Soms kwamen, zeker ter verzachting der werking, ook kastanjebladeren daarin voor. Ook die behooren tot den ouden artsenijschat.

Een onderzoek van de kankerkruiden, op brandewijn te trekken, van een kruidenier te Deventer (kruiden en brandewijn, echte Barcelona, beide bij hem te bekomen), deed mij vroeger geen Scrofularia, maar Gratiola officinalis L. vinden. De aanwezigheid van de geheele plant met vruchten en zaden er bij, maakte dit onderzoek vrij eenvoudig. Eigenaardig is het, maar verklaarbaar, dat al die zoogenaamde kankermiddelen als diuretica waarde hebben en dus, al hebben wij niet met kanker te doen, bij sommige processen, die de patiënten voor kanker doen vreezen, nuttige uitwerking, ja genezing kunnen te weeg brengen. Ik geef deze mededeeling zonder meer, om de waarde van enkele, thans obsolete geneesmiddelen, weder aan het licht te brengen

Doetinchem, Juli 1921.

DR. JOH. VAN DE MOER.

KANKERONDERZOEK IN DE TROPEN.

In het *Tijdschrift* van 2 Juli wijdt DE LANGEN eenige beschouwingen aan het voorkomen van gezwellen in Ned. Indië. Deze hadden des te meer mijn belangstelling, omdat hetgeen voor Oost-Indië schijnt te gelden niet geheel overeenstemt met hetgeen ik in West-Indië (Antillen) heb waargenomen. Kwaadaardige gezwellen behooren daar, zoomin bij blanken als negers en mulatten, tot de zeldzaamheden. Raadpleeg ik mijn oud laboratorium-journaal, dan werd, bij een bevolking van ongeveer 16000 en een aantal in het ziekenhuis verpleegden van ongeveer 900, in 1917 33 maal, in 1918 55 maal weefsel ter histologisch onderzoek opgezonden, waarbij respectievelijk 11 en 16 maal een kwaadaardig gezwel werd gevonden.

De juiste verdeeling der gezwellen over de verschillende organen kan ik hier niet meer nagaan; evenwel zijn zoowel Ca. uteri als Ca. mammae meermalen (ook microscopisch bevestigd) waargenomen; kanker van mond en tong, gezwellen van het oog, van den penis heb ik persoonlijk waargenomen, meestal bij een bezoek aan het ziekenhuis om redenen van ambtelijken aard, dus zonder nauw klinisch contact.

Kanker van de maag is chirurgisch waargenomen; dat gezwollen van de maag niet zeldzaam zijn, daarvoor spreekt het feit, dat in 1917 13 maal maagsap werd opgezonden, als ondersteuning van de klinische diagnose Ca. Ventriculi; daarbij werd 7 maal geen vrij zoutzuur aangetoond, terwijl 5 maal daarbij melkzuur in groote hoeveelheden aanwezig was. Lijkopeningsmateriaal daarvan heb ik echter niet in handen gekregen. Daartegenover staat, dat in 3 jaar tijds de diagnose leverkanker nimmer is gesteld, terwijl andere aandoeningen van dit orgaan (lues, absces, cirrhose) wel zijn waargenomen.

Ik geloof dan ook niet, dat HOFFMANN's slotsom betreffende de groote zeldzaamheid der kwaadaardige gezwollen onder den 30sten breedtegraad, *in haar algemeenheid* zonder meer kan worden aanvaard.

Ten volle deel ik dan ook DE LANGEN's meening, dat ook in de tropen het kankeronderzoek ter hand dient te worden genomen; met de wijze echter, waarop hij voorstelt dit te doen, kan ik mij niet vereenigen. Ten eerste komt het mij voor, dat, helaas, voor de onderzoekers in Nederland nog studiemateriaal te over is, maar verder meen ik, dat de studie der kwaadaardige gezwollen, vooral ook bij die groote bevolking in dit reusachtige gebied, een rustige toewijding en concentratie van minstens eenige jaren, liefst van aldaar gevestigden, vordert. Van „studiereizen” kan ik in deze, zooals zoo dikwijls, geen heil verwachten.

Amsterdam, 8 Juli 1921.

N. WATERMAN.

UITGEZETTE BLOEDVAATJES OP DEN BORSTWAND.

Naar aanleiding van hetgeen H. KOCH over bovengenoemd onderwerp schrijft, deelt F. A. SCHALY mede, dat hij dit verschijnsel ook meermalen gezien heeft en noemt een verhandeling hierover van prof. CH. MIRALLIE, te Nantes, in 1915 verschenen.

Ongetwijfeld bedoelen beiden collegae het verschijnsel, dat in 1885 door SAHLI het eerst beschreven is, als een „Gefäßkranz”, die veel voorkomt en geen pathologische beteekenis zou hebben; dit dus in tegenstelling met de opvatting van MIRALLIE.

Aan een verklaring waagt SAHLI zich slechts met voorbehoud. Men leze hierover in zijn *Klinische Untersuchungsmethoden*, I. Band, onder Collateral-kreisläufe in der Haut.

Dat het verschijnsel veel zou voorkomen, zal wel betrekkelijk bedoeld zijn.

Grootegast, 10 Juli 1921.

J. SUNIER.

PROPAEDEUTISCHE STUDIE.

Eenige leden der Groningsche faculteit van Wis- en Natuurkunde hebben aanstoot genomen aan hetgeen ik in mijn openingsrede bij de algemeene vergadering onzer Maatschappij heb gesproken over de studie vóór het propaedeutisch en eerste natuurkundig examen onder het oude, nu vervangen Academische Statuut. Alsof hetgeen ik heb gezegd meer bijzonder sloeg op Groningsche toestanden. Daarvan is natuurlijk geen sprake. Mijn opmerkingen golden het geheele land en het geheele tijdperk, waarin beide genoemde examina volgens de Hooger Onderwijswet van 1876 werden afgenomen. Wat Groningen betreft, was de verhouding tusschen de philosophische en de medische faculteit in deze zaak — vooral in de laatste jaren — goed, wellicht beter dan elders. In den laatsten tijd kon het propaedeutisch examen meestal in één jaar worden afgelegd. Bovendien mag de medische faculteit zich verheugen, dat thans na de afkondiging van het nieuwe Academisch Statuut, in zake het onderwijs vóór het eerste gedeelte van het nieuwe candidaats-examen met de philosophische faculteit een regeling is getroffen, die den jongen student in staat stelt, tegelijk met de studie der physiologie en anatomie van den mensch, inzicht te ontvangen in celstructuur en erfelijkheidsleer en in die deelen der physica en organische chemie, met welke hij bij zijn verdere studie in nauwereaanraking komt.

Groningen, 8 Juli 1921.

G. C. NIJHOFF.